

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu Bulguları:

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA), ülkemizin yer altı kaynaklarını araştırarak, maden ve hammadde rezervlerini tespit etmek ve bu kaynakları ekonomiye kazandırmak amacıyla 1935 yılında kurulmuştur. MTA'nın temel görevleri arasında yer kabuğunun jeolojik yapısını incelemek, jeolojik haritalar oluşturmak, maden arama faaliyetleri yürütmek, doğal afetler konusunda araştırmalar yapmak ve Türkiye'nin kıta sahanlığına dair bilimsel veriler üretmek yer almaktadır. Ayrıca MTA, çevre jeolojisi, jeoteknik ve ÇED gibi konularda da çalışmalar yapmakta ve bu alanlarda danışmanlık hizmeti sunmaktadır.

2016 yılında yapılan kanuni düzenlemelerle MTA, yurtdışında da faaliyet gösterebilecek hale gelmiş, bu kapsamda şirket kurma ve ortaklık yapma yetkisi elde etmiştir. Kurum, yurt içi ve yurt dışında jeolojik araştırmalar yaparak yerli ve yabancı kuruluşlarla iş birliği yürütmekte, eğitim ve bilimsel etkinlikleri desteklemekte, aynı zamanda uluslararası madencilik faaliyetlerinde bulunabilmektedir.

MTA'nın teşkilat yapısı Genel Müdür ve dört Genel Müdür Yardımcısı liderliğinde faaliyet gösteren bölge müdürlükleri ve daire başkanlıklarından oluşur. 2023 yılı sonu itibarıyla kurumda yaklaşık 2.769 personel istihdam edilmektedir. Kurum, bütçesini hazine yardımları ve buluculuk hakkı gibi özel gelirlerle finanse etmektedir.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA) 2023 yılında toplam 2.172.066.000,00 TL gelir elde etmiştir. Bu gelirin 294.240.000,00 TL'si öz gelirlerden, 5.000.000,00 TL'si net finansmandan, 1.872.826.000,00 TL'si ise Hazine yardımıyla oluşmaktadır. Toplam giderler ise 3.228.436.363,50 TL olarak gerçekleşmiştir. Gider kalemleri arasında personel giderleri 1.020.416.966,86 TL, sosyal güvenlik primleri 176.764.301,20 TL, mal ve hizmet alım giderleri 215.640.660,66 TL, cari transferler 79.027.197,96 TL, sermaye giderleri 1.607.887.636,82 TL ve borç verme 128.699.600,00 TL yer almaktadır. Genel olarak, MTA'nın toplam giderleri, toplam gelirlerinin 1.056.370.363,50 TL üzerinde bir gerçekleşme göstermiştir.

Mali rapor ve tablolar üzerine yapılan denetimlerde, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü'nün (MTA) katma değer vergisi (KDV) uygulamalarında hatalı uygulamalar tespit edilmiştir. Kurum, ticari faaliyet kapsamına girmeyen mal ve hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin ödenen KDV'yi indirim konusu yaparak, toplamda **3.897.648,87 TL** tutarında devreden KDV oluşumuna sebep olmuştur. Bu durum, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu ve ilgili tebliğler gereği, kamu hizmetinin kapsamı dışındaki harcamaların KDV açısından yanlış değerlendirilmesinden kaynaklanmaktadır.

Kurumun, kendisine mevzuatla verilen kamu hizmetini gerçekleştirmek için yaptığı harcamaların niteliği dikkate alınmadığı için KDV muhasebeleştirmesinde hatalar meydana gelmekte ve bu da mali tabloların doğru sonuçlar üretmesini engellemektedir. Bu hatalı uygulamalar sonucunda kamuya toplamda **3.897.648,87 TL** zarar oluşmuştur. Ayrıca, katma değer vergisi hesaplarının doğru bir biçimde kullanılması ve harcamaların niteliğine göre ayrıştırılması gerekmektedir.

Kurumda yapılan denetimlerde, koruyucu giyim malzemesi yardımlarının, aynı olarak verilmesi gereken hizmetlerin nakit benzeri işlemlerle dağıtıldığı tespit edilmiştir. 4688 Sayılı Kamu Görevlileri ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun 6. Dönem Toplu Sözleşmesi'nin ilgili maddelerine göre, koruyucu giyim malzemelerinin yalnızca sahada görev alan personele aynı olarak verilmesi gerekmektedir. Ancak, yapılan uygulama ile sahada görev almayan personele de bu yardımların yapılması, adaletsizlik yaratmakta ve kamu kaynaklarının etkin kullanımını sorgulamaktadır.

Denetim bulgularına göre:

- **Yanlış Dağıtım:** 2023 yılında yapılan KKD yardımları, sahada görev yapan ve görev şartlarını taşımayan tüm personele verilmiştir. Bu durum, zorlu ve riskli ortamlarda çalışan personel ile normal ofis şartlarında çalışan personel arasında ayırım gözetilmemesi nedeniyle, kaynakların yanlış kullanımını göstermektedir.
- **Kontrol Eksikliği:** PTT Kart ile yapılan yardımda, her personel için belirli bir tutar üzerinden işlem yapılmasına rağmen, bu yardımların hangi giyim malzemeleri ile karşılandığına dair bir kontrol mekanizması bulunmamaktadır. Bu da gerekli koruyucu giyim malzemesinin temin edilip edilmediğinin belirsizliğini beraberinde getirmektedir.
- **Uygun Olmayan İşlem:** PTT Kart ile alışveriş yapılabilecek firmalar arasında, koruyucu giyim malzemesi temin edemeyecek firmaların bulunması, malzeme temininde kalitesizliğe yol açmakta ve kamu kaynaklarının verimli kullanılmadığını ortaya koymaktadır.

Kamu İdaresi tarafından ihale edilen sondaj hizmet alım işlerinde, süre uzatımı ve teknik şartname düzenlenmesi gibi mevzuata aykırı işlemler tespit edilmiştir. Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen sondaj hizmet alımları, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun istisna maddeleri kapsamında yapılmaktadır. Ancak, bu süreçte çeşitli hatalar söz konusudur:

- **Cezasız Süre Uzatımı:** Dini bayramlarda çalışma yapılmadığı gerekçesiyle cezasız süre uzatımları verilmesi, mevzuat gereğince uygun değildir. Resmî tatil günlerinin etkisi önceden öngörülmeli ve bu günlere yönelik cezasız süre uzatımı yapılmamalıdır. Bu durum, işin süresinin gereksiz yere uzamasına yol açmaktadır.
- **Olumsuz Hava Koşulları:** Olumsuz hava koşullarından dolayı çalışma yapılamadığı günler için süre uzatımı düzenlemeleri, sözleşme hükümlerinde yer almamaktadır. Bu durum, firmaların haksız yere ek süre talep etmesine olanak sağlamaktadır.
- **Uyumsuz Sondaj Bilgileri:** İhale dokümanlarındaki sondaj sayısı, derinliği ve konumlarıyla, kabul edilen işlerin fiili durumları arasında ciddi farklılıklar bulunmaktadır. Sondaj sayısı ve derinliği, maliyet üzerinde doğrudan etkili olduğundan, bu uyumsuzlukların nedenleri açıklanmadan gerçekleşmesi riskler doğurmaktadır.

2023 yılı itibarıyla yapılan sondaj hizmet alımlarının toplam tutarı 127.670.000,00 TL'dir. Sondajların yanlış yönetimi ve mevzuata aykırı uygulamalar nedeniyle kamuya verilen zararın, sözleşme tutarının %10'u oranında olduğu varsayıldığında, bu zarar yaklaşık **12.767.000,00 TL** olarak hesaplanmaktadır.

Bu durum, kamu kaynaklarının etkin kullanımını olumsuz etkilemekte ve kamuya olan güveni sarsmaktadır. Sondaj hizmet alımlarında ortaya çıkan bu sorunların acilen çözülmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1. MTA'nın katma değer vergisi (KDV) uygulamalarında tespit edilen hatalar sonucunda kamuya 3.897.648,87 TL zarar oluşmuştur. Bu hataların önlenmesi için Bakanlık tarafından ne tür tedbirler alınacaktır?
2. Koruyucu giyim malzemesi yardımları, sahada görevli olmayan personellere de dağıtılmıştır. Bu durumda kamu kaynaklarının etkin kullanımı nasıl sağlanacaktır?
3. Koruyucu giyim malzemeleri yardımlarında kontrol mekanizmasının eksikliği nedeniyle kaynak israfı yaşanmaktadır. Bakanlık bu eksikliği gidermek için hangi adımları atmayı planlamaktadır?
4. Sondaj hizmet alımlarında süre uzatımı ve teknik şartname düzenlemeleri gibi mevzuata aykırı işlemlerin yapılması, kamu kaynaklarının israfına yol açmaktadır. Bu durumun önüne geçmek için Bakanlık ne tür önlemler alacaktır?
5. Dini bayramlar gibi resmî tatil günleri nedeniyle yapılan cezasız süre uzatımları, işin süresinin gereksiz yere uzamasına neden olmaktadır. Bu uygulamaların durdurulması için Bakanlık ne yapacaktır?
6. İhale dokümanlarındaki sondaj sayısı ve derinliği ile kabul edilen işlerin fiili durumu arasında ciddi farklılıklar bulunmaktadır. Bu durumu açıklığa kavuşturmak ve kamu zararını önlemek için hangi adımlar atılacaktır?
7. Sondaj hizmet alımlarındaki mevzuata aykırı uygulamalar sonucunda oluşan yaklaşık 12.767.000,00 TL'lik kamu zararının telafisi için Bakanlık hangi yasal yolları kullanacaktır?
8. MTA'nın yurtdışında yaptığı jeolojik araştırmalar ve iş birliklerinin mali etkileri nelerdir? Bu alandaki faaliyetlerin şeffaflığı nasıl sağlanacaktır?
9. MTA'nın finansman kaynaklarının şeffaf bir şekilde denetlenmesi için Bakanlık tarafından ne tür düzenlemeler yapılacaktır?
10. Kamu kaynaklarının etkin kullanımını sağlamak amacıyla MTA'da yapılacak denetim ve reformlar nelerdir? Bakanlık bu konuda hangi stratejileri uygulamayı planlamaktadır?
11. MTA'nın personel giderleri ve sosyal güvenlik primleri gibi maliyetlerini azaltmak için hangi tasarruf önlemleri alınacaktır?
12. Kamu hizmeti kapsamında yapılan harcamaların niteliğinin dikkate alınması için Bakanlık ne tür standartlar geliştirecektir?